

STORTINGET

Innst. 509 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Prop. 176 S (2020–2021)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning om etablering av Kreativt Europa, EUs program for kultur og audiovisuell sektor (2021–2027) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Kulturdepartementet

Til Stortinget

1. Samtykke

1.1 Sammendrag

Forslag til en Europaparlaments- og rådsforordning om Kreativt Europa, EUs program for kultur og audiovisuell sektor (2021–2027), ble presentert av Europakommisjonen 30. mai 2018 ved dokument COM (2018) 366 final. EU oppnådde politisk enighet om programforordningen den 16. desember 2020, og proposisjonen base-res på dette omforente utkastet til programforordning. Det forventes imidlertid ingen endringer av betydning i utkastet før det blir vedtatt.

Europaparlaments- og rådsforordningen etablerer Kreativt Europa, EUs program for kultur og audiovisuell sektor (2021–2027) og opphever forordning nr. (EU) 1295/2013. Forordningen fastsetter målene for programmet, budsjettet for perioden 2021–2027, former for finansiering og reglene for å gi slik finansiering. Det slås fast at det nye programmet skal ha samme varighet som EUs langtidsbudsjett 2021–2027.

Norge har deltatt i Kreativt Europa-programmet (2014–2020). Mål, innhold og struktur fra dette pro-

grammet videreføres i stor grad i det nye programmet, Kreativt Europa (2021–2027).

Ettersom norsk deltakelse i Kreativt Europa (2021–2027) innebærer økonomiske forpliktelser over flere år, er Stortingets samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning nødvendig i medhold av Grunnloven § 26 andre ledd. For at Norge skal kunne delta i programmet fra oppstart, legges det opp til å innhente Stortingets samtykke før forordningen er endelig vedtatt i EU, og før det er truffet beslutning i EØS-komiteen. Forordningen ventes vedtatt innen utgangen av april. EØS-komiteens beslutning ventes juni/juli 2021. Det ventes ingen vesentlige endringer i utkastet til forordning eller EØS-komitebeslutning. Dersom det likevel skulle bli vesentlige endringer, vil saken bli fremlagt for Stortinget på nytt.

Nærmere om programmet Kreativt Europa 2021–2027

I proposisjonen er Kreativt Europa, EUs støtteprogram for alle kulturelle og kreative bransjer, nærmere beskrevet. Programmet er en del av EUs langtidsbudsjett 2021–2027 og kapittelet «Investering i mennesker». Her inngår også programmer på utdannings- og sosialområdene og programmer for rettigheter og verdier. Kreativt Europa skal i likhet med disse og andre programmer overordnet fremme felles europeisk identitet, samhörighet og samtidig mangfold, styrke politisk og sivil engasjement og deltakelse og beskytte grunnleggende rettigheter og verdier.

Det vil bli opprettet en egen komité for programmet med representasjon fra deltakerstatene, som skal vedta det årlige arbeidsprogrammet for Kreativt Europa og bistå Europakommisjonen i gjennomføring av og kontroll med programmet. I denne forbindelse vil Norge delta i komiteen med samme rettigheter og plikter som medlemsstatene med unntak av stemmerett.

Administrative og økonomiske konsekvenser

EØS-komiteens beslutning om deltakelse i programmet vil innebære en forpliktelse for Norge til å bidra til finansiering av programmet.

Etter EUs budsjettenighet i desember 2020 er det totale programbudsjettet for Kreativt Europa for hele perioden 2021–2027 fastsatt til totalt 2 379 274 000 euro (i 2021-priser), dvs. totalt opp mot 25 mrd. kroner etter valutakurs per 5. januar på 10,4713.

Total programkontingent over syv år for EØS/EFTA-statene er med dette beregnet (i 2021 priser) til 64 240 000 euro. Norges andel av dette er beregnet til 59 720 000 euro, dvs. totalt 625 346 000 kroner.

Kreativt Europa-programmets planlagte budsjettprofil viser at kontingenten vil være klart høyest de første to årene (2121 og 2022) med henholdsvis om lag 118,6 og 118,9 mill. kroner per år. Over de siste fem årene i programperioden, 2023–2027, går programkontingenten ned og vil i disse årene være anslagsvis og gjennomsnittlig 77,5 mill. kroner per år.

EØS-komiteens beslutning medfører ikke endringer i norske lover eller forskrifter.

Vurdering og tilråding

Formålet med Kreativt Europa, EUs program for kultur- og audiovisuell sektor, er todelt; fremme kulturelt og språklig mangfold og kulturarv og fremme økonomisk konkurransevne i sektoren. Deltakelse i Kreativt Europa gir norske aktører innen TV, film, kunst og kultur muligheter til å samarbeide internasjonalt og til å nå ut til et større publikum og marked. Programdeltakelsen gir etter hvert store verdier og økonomiske gevinster til norsk kultur- og audiovisuell sektor.

Midtveisevalueringen av norsk deltakelse i Kreativt Europa i programperioden 2014–2020 (Menon Economics, april 2018) viste at programdeltakelse gir store verdier ut over prosjektfinansiering. De norske aktørene vurderer programmet som et svært viktig virkemiddel, særlig på grunn av mulighetene for samarbeid med et stort mangfold av partnere i de rundt 40 statene som nå deltar i programmet.

Kreativt Europa gir etter hvert også betydelige økonomiske gevinster til norsk kultur- og audiovisuell sektor. I siste programperiode 2014–2020 har Norge totalt sett fått mer tilbake i form av tilskudd fra programmet enn vi har betalt i kontingent.

De to nasjonale kontaktpunktene for programmet i Norge, Kulturrådet og Norsk Filminstitutt, rapporterer jevnlig om god norsk programdeltakelse og om positive tilbakemeldinger fra sektorene på den nytte og det utbytte Kreativt Europa gir på mange nivå.

Programmets mål og prioriteringer samsvarer med norske nasjonale mål og prioriteringer, bl.a. uttrykt i kulturmeldingen *Kulturens kraft – Kulturpolitikk for*

framtida (november 2018). Aktiv norsk deltakelse i Kreativt Europa bidrar slik til måloppnåelse nasjonalt.

Kulturdepartementet tilrår at Norge deltar i beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning om etablering av Kreativt Europa, EUs program for kultur og audiovisuell sektor (2021–2027). Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Trond Giske, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Høyre, Marianne Haukland, lederen Kristin Ørmen Johnsen og Tage Pettersen, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Silje Hjemdal, fra Senterpartiet, Olav Urbø, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, viser til at Norge har deltatt i europeisk kultursamarbeid siden begynnelsen av 1990-tallet, med Kreativt Europa-programmet som den største, viktigste og mest omfattende samarbeidsplattformen for aktører i kultur- og audiovisuell sektor. Komiteen merker seg at programmet har blitt en stadig viktigere europeisk arena for kulturpolitisk samarbeid, erfaringsutveksling og innovasjon.

Komiteen vil understreke at kulturelle og kreative næringer har stor betydning for økonomi og jobbskaping. Komiteen merker seg at programmet skal støtte opp om det digitale indre marked og bidra til å styrke konkurransevnen i sektoren etter pandemien. Komiteen ser det som positivt at Kreativt Europa inngår i en bredere satsing fra EU for å motvirke antidemokratiske strømninger, og at nye programtiltak skal motvirke desinformasjon og styrke redaksjonelle nyhetsmedier og innholdsmangfold.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at midtveisevalueringen viste at deltakelsen i programmet gir store verdier ut over prosjektfinansiering. Norske aktører får kunnskap om og inngår samarbeid med et mangfold av partnere også utenfor EU. I programperioden 2014–2020 har Norge totalt sett fått mer tilbake i form av tilskudd fra programmet enn Norge har betalt i kontingent. Kreativt Europa gir blant annet tilskudd til Kulturhovedstadsåret, som starter i 2024, og hvor Bodø er valgt til europeisk kulturhovedstad.

Komiteen merker seg at delprogrammet KULTUR skal gi spesifikk støtte til prosjekter i utvalgte kulturbransjer, særlig musikk, litteratur, arkitektur, kulturarv samt støtte til design, mote og bærekraftig kulturturnisme, og videre at det er nytt fokus på fremme

av europeisk kultur internasjonalt og på støtte til likestilling på alle nivå i kultursektoren.

Komiteen merker seg også at det er nytt i delprogrammet MEDIA for audiovisuell sektor å vektlegge samarbeid, utvekslinger og nettverk for å legge til rette for samproduksjoner og støtte til nettverk av europeiske filmfestivaler og kinoer. Komiteen viser til at en annen positiv nyhet er støtte til tiltak som bidrar til økt likestilling i audiovisuell sektor.

Komiteen mener at selv om deltakelse i Kreativt Europa innebærer en økonomisk forpliktelse for Norge, så gir dette kultursamarbeidet god uttelling ikke bare økonomisk, men bidrar til et løft for kunnskap og utvikling av en rekke områder innen kultursektoren i landet vårt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at Norges andel av kostnadene for deltakelse i Kreativt Europa øker for den kommende perioden, og mener det er viktig med kritiske spørsmål og god kostnadskontroll når det gjelder slike programmer. Disse medlemmer vil også vise til Fremskrittspartiets generelle syn på publikumsfokus og markedsrettet tenkning innenfor kultursektoren og mener at viktigheten av å nå et bredt publikum og ha næringsfokus også bør legges til grunn for kulturprogrammer som Norge deltar i innenfor EØS-samarbeidet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, vil på denne bakgrunn anbefale Stortinget å samtykke i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av en forordning om etablering av Kreativt Europa, EUs program for kultur- og audiovisuell sektor, (2021–2027), jf. forslag til vedtak I.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at denne saken kommer til behandling i Stortinget før den er behandlet av EØS-komiteen. Dette gjelder også en rekke EØS-saker fremmet i stortings sesjonen 2020–2021. Dette medlem mener sakene bør være ferdigbehandlet i EØS-komiteen før de forelegges Stortinget.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget sender Prop. 176 S (2020–2021) tilbake til regjeringen.»

Dette medlem viser til at deltakelse i EU-programmet Kreativt Europa vil innebære at Norge påtar seg økonomiske forpliktelser over flere år, og at deltakelse derfor forutsetter Stortingets samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning, jf. Grunnloven § 26 andre ledd. Regjeringen estimerer Norges bidrag til om lag 625 mill. kroner i løpet av programperioden 2021–

2027. Regjeringen ber i tillegg om en tilleggsbevilgning på 52 mill. kroner grunnet større utgiftsbehov enn antatt.

Dette medlem merker seg at midtveiseevalueringen av Norges deltakelse i Kreativt Europa, utført av Menon Economics i 2018, viser at erfaringene med programmet er positive. Evalueringen viser at programmet har hatt god effekt for norsk kultursektor. Kreativt Europa har bidratt til økt kulturelt mangfold, læring, faglige og kunstneriske muligheter m.m. Kreativt Europa gir også innpass for norske aktører til å selge til et bredt europeisk publikum. Dette medlem mener det er positivt at tilgangen til et bredt europeisk publikum gir et økt inntektspotensial for norske aktører, som igjen kan investeres i nye produksjoner. Dette medlem viser til at programmet byr på fordeler for norske aktører, og at ordningen er godt kjent. Det er likevel betimelig å stille spørsmål ved størrelsesordenen på kontingenten Norge betaler for å delta i Kreativt Europa.

Dette medlem vil påpeke at det ikke er ubetydelige beløp som årlig overføres til diverse EU-programmer. Norge har over flere år overført stadig mer makt og ressurser til EU-organer. I en artikkel på regjeringens nettsider om Norges økonomiske bidrag til EU, datert 27. februar 2017, slår regjeringen fast at:

«I gjennomsnitt er Norges årlige bidrag i perioden 2014–2020 om lag 447 millioner euro, men vil kunne variere fra år til år.»

Omregnet til dagens valutakurs vil dette tilsvare nesten 4,5 mrd. kroner i årlige utbetalinger. Altså er Norges kostnader knyttet til ulike EU-programmer mangedoblet i løpet av få år. Dette medlem er bekymret for denne utviklingen og mener at den i sum bidrar til å redusere det politiske handlingsrommet i Norge, enten fordi Norge har overført myndighet til EU-organer, eller fordi deltakelse i ulike programmer krever økonomiske ressurser som ellers kunne vært brukt på politisk prioriterte områder i Norge.

2. Bevilgningsforslag

2.1 Sammendrag

Kap. 325 Allmenne kulturformål

POST 75 EUS PROGRAM FOR KULTUR OG AUDIOVISUELL SEKTOR M.M., *kan overføres*

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter til norsk deltakelse i EUs program for kultur- og audiovisuell sektor, Kreativt Europa 2021–2027. I tillegg til programkontingenten kommer utgifter til drift av et nasjonalt kontakt- og informasjonskontor, Kreativt Europa-desken. Europakommisjonen refunderer utgiftene til driften med opptil 50 pst. I saldert budsjett 2021 er det bevilget 67,5 mill. kroner til Kreativt Europa på posten. Etter EUs

budsjettenighet om langtidsbudsjettet i desember 2020 forventes kostnadene til programmet å bli 52 mill. kroner høyere enn opprinnelig budsjettet. Bevilgningen på posten foreslås som følge av dette økt med tilsvarende beløp.

2.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, viser til proposisjonen og merknader under punkt 1.2 i innstillingen og slutter seg til bevilgningsforslaget i proposisjonen, jf. forslag til vedtak II.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg at utgiften til denne posten økes betraktelig. Disse medlemmer mener at det må stilles like strenge krav til innhold i slike programmer utenlands som til programmer innenlands. Det bør alltid tilstrebes at formål som mottar slike midler, speiler en bredde i hva publikum ønsker seg, og hvor det stimuleres til økt markedsretting.

3. Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Komiteens utkast til innstilling ble 11. mai 2021 oversendt utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse, jf. Stortingets vedtak 19. april 2021. Utenriks- og forsvarskomiteen uttaler følgende i brev av 19. mai 2021:

«Utenriks- og forsvarskomiteen viser til familie- og kulturkomiteens utkast til innstilling datert 11. mai til Prop. 176 S (2020–2021) Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avta-

len av forordning om etablering av Kreativt Europa, EUs program for kultur og audiovisuell sektor (2021–2027) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Kulturdepartementet.

Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer viser til sine respektive partiers merknader i familie- og kulturkomiteens utkast til innstilling til Prop. 176 S (2020–2021) og har for øvrig ingen merknader.»

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget sender Prop. 176 S (2020–2021) tilbake til regjeringen.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget samtykker i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av en forordning om etablering av Kreativt Europa, EUs program for kultur- og audiovisuell sektor, (2021–2027).

II

Budsjettrevisjon utgifter

I statsbudsjettet for 2021 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
325		Allmenne kulturformål	
	75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres, for høyes med</i>	52 000 000
		Fra kr 83 900 000 til kr 135 900 000	

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 20. mai 2021

Kristin Ørmen Johnsen

leder

Kari Henriksen

ordfører